

ὅπως νὰ κληρωθῇ ἡ Βουλὴ αὕτη Συντακτικὴ Συνέλευσις.
Καὶ περαιτέρω:

«Ἐξίσουν ἀπόλυτον καὶ ἀνευ ἐπιφυλάξεως ὑπόκυνον εἰς πᾶσαν πρότασιν τῶν σήμερον ἀπολαυνόντων τὴν ἐκνομίαν τοῦ λαοῦ. Ὁ τρόπος δὲ, καθ' ὃν ἐπιβιώσῃ ἡ πραγματικότητα τῆς ἀξιώσεως ταύτης, διεθλὸν σοφὸς ὅτι πᾶσα κατ' αὐτὴν ἀντίρρηση εἰς οὐδὲν ἔπρεον διὰ συνεκτικῶς εἰς μέσων τῆς πειθαρχίας νὰ ἐξέλθῃ ὁ τόπος τῆς ἀνωμόλου ἀντιλήψεως πᾶν πολιτικὸν πραγμάτων, ἐκ τῆς ὁποίας προήγαγε εἰς τὴν τωαύτην ἀξίωσιν. Τὴν κατάστα-

σιν ταύτην δὲν νομιζόμεν λήσανα διὰ τῆς διαλυσεως τῆς Βουλῆς, μελετώντας δὲ τὸ φαινόμενον ἔχομεν τὴν πεποιθσιν ὅτι ἡ ἐξελίξις αὐτῆς θὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ περιοδὸν χρόνου... Ἐκ τῆς πεποιθήσεως δὲ ταύτης εἶναι φυσικὸν ὅτι εἰς μὲν ἀποκρουστέον νὰ ἀχθόμεν εἰς τὸ συμπερασμα νὰ ἀρνηθώμεν νὰ μετασχηματῶμεν τὴν Βουλὴν ταύτην...».

Ἀξιοσημείωτον, ὅμως εἶναι, ὅτι εἰς τὴν πολιτικὴν πράξιν τῆς ἐποχῆς δὲν εὗρεθῇ σύμφωνον τὸ μικρὸν κόμμα τοῦ Ἀλ. Ζαῦλη, καθὼς καὶ ἀσχετοὶ ἄλλοι ἀνεξάρτητοι πολιτεῖς.

Ο ΕΛΕΥΘ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΠΑΝΙΣΧΥΡΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ Β^{ΑΝ} ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗΝ

Αἱ ἐκλογαὶ τῆς 28ης Νοεμβρίου 1910 κατέληξαν εἰς θράσινον τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων ὡς ἦτο φυσικὸν μετὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ψηφοφόρων ὀλίγον ὑπελείπεθ τῶν ψηφοφόρων τῆς 8ης Αυγούστου ἐκ τῶν 364 βουλευτῶν οἱ 300 ἄνῃον εἰς τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων.

Ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι ταυτοχρόνως με τὰς ἐκλογὰς αὗται «Ἑλλάδι προεκρηγνύσαντα καὶ ἐν Κρήτῃ, πρὸς τὴν σκοπὴν ὅπως οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Μεγαλονήσου, λάθουν μέρος εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Ἀναθεωρητικῆς, ἐπισημοποιουμένης κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν τῆς πολιτοδότητου Ἑλλάδος».

Αἱ ταυτόχρονοι ἐκείναι ἐκλογαὶ τῆς «Κρητικῆς Πολιτείας» μετ' οὗ πολὺ ἐδημιούργησαν ζητήματα εἰς τὴν κυβερνήσιν Βενιζέλου, τὰ ὅποια καὶ θὰ ἀναφέρωμεν εἰς τὸ αἰετὶν κεφάλαιον.

Τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων χωρὶς νὰ ἔχῃ ἑλλειψιν παλαιῶν πολιτικῶν στελεχῶν, ἀνέδοξε κατὰ τὰς ἐκλογὰς ἐκείνας πλείους νέους ἀνδρας οἱ ὅποιοι κατέλαβον τὸν πολιτικὸν χῶρον τοῦ τόπου ἐπὶ μίαν γενεάν, πολλοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ σήμερον ἀκόμη κατέχουν ἐξέχουσαν θέσιν μετὰ τοῦ τοῦ πολιτικοῦ κόμμα.

Εἶναι ἀξιοπαρατήρητον ὁμοίως ὅτι εἰς τὰς ἐκλογὰς ἐκείνας διὰ πρώτην ἰσὺς φανὸν τὰ τοπικὰ προσωπικὰ κόμματα δὲν ἐνεφανίσθησαν καὶ οἱ τοπικοὶ πολιτεῖται κατ' ἄνῃον πλεον εἰς τὸν ἐκλογικὸν στίβον ὡς στελέχη τοῦ κόμματος Φιλελευθέρων. ἐκεῖν ὑπάρχει πλεον τοπικῶν κόμμα. Μόνον κόμμα Φιλελευθέρων ὑφίσταται. Ἐργον οἱ διάφοροι πολιτεῖται εἰς τοὺς κομματικὰς τῶν, καὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς ταύτης ἐσημειώθη πράγματι κάποια πρόδοσις εἰς τοὺς πολιτικοὺς ἀγῶνας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Η ΣΥΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΒΑΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ

Ἡ Δευτέρα Ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ ἡ προκύψασα ἐκ τῶν ἐκλογῶν τῆς 11ης Δεκεμβρίου ἦτο ἡ ἐξῆς κατὰ ἐκλογικὰς περιόχας.

ΝΟΜΟΣ ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

Νικ. Α. Στράτας, Νικ. Χρυσόγελος, Λ. Παπαφώτης, Α. Γρίδας, Σερ. Φύκας, Π. Καρασεβδάς, Ἐπ. Σουλτάνης, Γ. Πώλιος, Ι. Φορμάκης, Ἀντ. Ροντήρης, Α. Τρυφάνης, Ε. Λεμπροχίτης, Ἰωάν. Καναδός, Ἰωάν. Καλατζόπουλος, Ε. Σπετσέρης, Ι. Τσιγκόλης, Στεφ. Γρανίτσας, Γ. Ἰατρίδης, Ἰωάν. Κουρμής, Ἰωάν. Παπαθανασίου, Ἰωάν. Χριστοβουλιάς, Ἰωάν. Ἀκρίδας, Θεοφ. Θεοδωρόπουλος.

ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

Ἐμμ. Ρέπουλος, Αρμ. Καλλέργης, Ἀθαν. Χριστόπουλος, Γεώργ. Νέζος, Παν. Δραγαμιτῆς, Ἰωάν. Τερζάκης, Παν. Φραντζής, Γ. Παπασιμωρόπουλος, Γεωργιαντῆς Θρόνος, Γεώργ. Πασαρεκούτσου, Νικ. Κόννης, ἈΒ. Σαπριανίδης, Κων. Οἰκονο-

μόπουλος, Κων. Καζαντζής, Γερ. Νωταράς, Δημ. Κούκης, Ἀνδρ. Σαράλης, Δημ. Ρούσος, Νικ. Δελακοβίδης, Νικ. Σακελλαρίου, Γεώργ. Βλάσης, Χαρ. Σπηλιόπουλος.

ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Νικ. Π. Δημητριάδης, Ἀναστ. Βαρβογιάνης, Ἰωάν. Μαλλιαρόπουλος, Ἰωάννης Μ. Μανέτας, Δημ. Παπαϊωάννης, Ἀλέξανδρος Παπαναστασίου, Νικόλαος Τριανταφυλλίδης, Α. Κατριβάνος, Ἡλ. Φλέσσας, Ἰωάν. Πολίτης, Παν. Δελιθορύς, Σπυρ. Τσαγκάρης, Ἰωάν. Μπακοπούλου, Δημ. Χηνιάδης, Δημ. Κερέλης, ἈΒ. Πετρόπουλος, Χαρ. Στασιόπουλος, Κων. Ρεβελιώτης, Θ. Πέρος, Χαρ. Βαζίκης, Ἀντ. Βούτσας, Νικ. Χαροδούβλης, Περ. Ἀλεξάνδης, Θεοδ. Γρηγορίου.

ΝΟΜΟΣ ΑΡΤΗΣ

Σπ. Σίμος, Κωνστ. Γ. Καραπάνος, Περ. Π. Καραπάνος, Εὐάγγ. Γαρουφαλιάς, Πέρ. Καραπάνος, Ἀντ. Γαρουφαλιάς.

ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ

Ἐλ. Βενιζέλος, Ἐμμ. Μπενάκης, Φακ. Νέγρης, Κ. Ρακτιβάν, Μιλτ. Νεγρεπόντης, Γ. Ζερβουδάκης, Λάμπρος Κορομηλάς, Π. Λαγοπάτης, Γεώργ. Στρατούλης, Κ. Μάνος Τιμ. Ἡλιοπούλου, Δημ. Βενιζέλος, Μιχ. Γαλιάνος, Α. Παναγιωτόπουλος, Γεώργ. Πολίτης, Ἰωάν. Νικολαΐδης, Λουκάς Μπέλλος, Θρ. Πετμεζάς, Γεώργ. Κανονάς, Ἰωάν. Μπρισιμτζάκης, Γεώργ. Σταμπάκος, Θεμ. Μιχαλόπουλος, Δημ. Ἀνδρέου, Δημ. Ζαβογιάννης, Ἐμμ. Κυριακίδης, Βασ. Κυρέλης, Ἀριστ. Σακελλαρίου, Νικ. Σπηλιώτης, Σπυρ. Παπαχατζής, Σάββας Βασιλειώτης, Λουκάς Κουστοπέταλος, Νικ. Ἀνδρεοδάκης, Δημ. Λαζαράς, Σπυρ. Θεοδωρόπουλος, Ἀθαν. Πουλής, Ἀριστ. Θεοδωρίδης, Ἀλεξ. Ἀναστασίου, Κων. Δεμερτζής, Νικ. Ρούσης, Στέφ. Ν. Δραγογιάνης.

ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ ΚΑΙ ΗΛΙΔΟΣ

Ἀλέξ. Ζαῦλης, Α. Γνωστός, Α. Μεγαλοπούλου, Α. Θ. Ρεφός, Κανονάκης, Κωνστ. Γόντικας, Ἰωάν. Βέρορας, Πολ. Πολυχρονιάδης, Παν. Ζαῦλης, Δ. Μάρκου, Γεώργ. Κασσιμής, Σπρ. Ἀγαπητῆς, Α. Φωτῆρας, Α. Χοϊδάς, Θεοδ. Ψυχολῆς, Γ. Παπακωνσταντίνου, Βασ. Ἀντωνίου, Α. Καρατζόπουλος, Α. Φλαχίης, Κωνστ. Παναγιωτόπουλος, Νικ. Σιριόπουλος, Θεμ. Πετράλης, Π. Ἡλιδόπουλος, Χρ. Κεράλλης, Παν. Βουρλούμης, Νικ. Ραφαηλόπουλος, Χρ. Μεινάνης, Διον. Πολυμάγους, Ἰωάν. Δροῦνης, Γεώργ. Λαμπρινόπουλος.

ΝΟΜΟΣ ΕΥΒΟΙΑΣ

Γεώργ. Ἀβερῶφ, Νικ. Σταματιδῆς, Δημ. Χρηστογιάννης, Εὐάγγ. Γεωργιάδης, Ἰωάν. Μπουρνός, Νικ. Ἀλκίνο, Νικ. Μπέος, Νικ. Κέρης, Κωνστ. Χατζηγιάννης, Γεώργ. Κούσας, Ἀπόστ. Ἀποστολίδης, Μιχ. Καραγιάννης.

Πλουτ. Μαυρίδης, Βασ. Ἀθανασάκης, Κων. Χατζάκος, Γεώρ. Γαζής, Νικ. Πετράκης,

ΝΟΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Ἰωάν. Λούντζης Διον. Κουλούμπανος Ἀναστ. Λαυτίνης,
Καίσαρ Ζέλας Διον. Νικ. Παπαδόπουλ.
ΝΟΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Κωνστ. Ζαφειρίδης, Νικ. Βάρνης, Ἀναστ. Σκιαδαρέσης,
Σπ. Χατζάκης, Παν. Μανιλιάνης, Λ. Κογεβάνης, Σπ. Βλαντής,
Εὐθ. Α. Βυλλιανίτης, Νικ. Ἀλβιζάντος Σπ. Φορέστης Νι. Δ.
Ραφτόπουλος, ὉΒ. Τετενέζ, Γεώρ. Μουσαφίρης, Σωκρ. Ἀν.
Καβαλλιεράτος, Θ. Κοντινιχάκος.

ΝΟΜΟΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ

Ἰωάν. Ἐπιτερίκος, Σταυρ. Βασιλείδης Δημ. Μάθιος Περ.
Γριμπίτης, Κωνστ. Καλομενιόπουλος Τριαντ. Παπαδόμ., Θωμάς
Σκάρης, Ἰωάν. Ἀβάνος, Δημ. Σαυάνος, Νικ. Καμπάνης,
Γεώρ. Ἐφορτόπουλος, Ἀλέξ. Μολαστινίτης, Γεώρ. Γαϊτάνος,
Ἀντ. Ρεβόνης, Μάρκ. Βάλλης, Νικ. Καλδοκάρης, Κωνστ.
Ἀλαβάνος, Δημ. Πετρετάκης Χαρίλ. Προβελέγγιος, Ἐμμ. Πα-
τρίκιος, Ἰωάν. Μαρμάς, Ἰωάν. Φραγκίλιος, Δημ. Καίρης.

ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΙΑΣ

Θαλ. Κουτούτης, Γεώρ. Φικιάρης, Παν. Κουμάνταρος,
Ἰωάν. Ἀθηνάγιος, Κωνστ. Μέρμηγκας, Γεώρ. Οἰκονόμου,
Εὐστρ. Κουλουμάκης Ἰωάν. Λυμπερόπουλος, Νικ. Πετροπού-
λάκης, Γεώρ. Τσικνής, Παναγ. Πετροπούλας, Βασ. Μιχα-
λάς Ἰωάν. Βαββάνκος Ἰωάν. Παπουράκος, Χρ. Πετρίκ.,
Πέτρ. Μαυρομυχάλης, Ἰωάν. Φουδής.

ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ

Ἀναστ. Ἀδέρος, Ἰωάν. Χρυσοβελάνης, Δημ. Οἰκονόμου,
Μιλτ. Μπουδής, Νικ. Γεωργιάδης, Ἀγαμ. Σίλμαν, Δημ. Κου-
κιάδης, Γεώρ. Σινιάς, Γεώρ. Δρίδας, Ἀλέξ. Κασαβιάνης,
Κωντ. Χρουσούδης, Γεώρ. Βλάχος, Περ. Ἀγγελίδης, Κωνστ.
Γιαννακόπουλος, Φιλ. Ζαράντζης, Χ. Μαραίτης, Νικ. Παπα-
δάων, Μιχ. Σημεριδής, Περ. Ἀποστολίδης, Λεων. Ἀναγνώ-
στου, Κωνστ. Ζησόπουλος.

ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Χ. Δικαίος, Σ. Νηολιόπουλος, Παν. Φλέσσας, Παν. Κατ-
μης, Ν. Παπαλέξης, Δημ. Καβουράς, Μ. Δαβίας, Α. Πετρομα-
νιάνης, Γεώρ. Κορυμλής, Δημ. Καλλιάπουλος, Ἀθαν. Αλ-
λιδάς, Ἀντ. Σπριτόπουλος, Θεμ. Κουτουμπρόπουλος, Γεώρ.
Σπυρίδωνος, Κωνστ. Τριγέτας, Γεώρ. Ράλλης ἈΒ. Περ-
ρατής, Παν. Ἰατρίδης, Κ. Καραμπέλος, Ἀνθρ. Κουκέλης,
Εὐστρ. Μπαρδολιμίδης, Γεώρ. Μπότσος, Φωτ. Βοκαλίουλος,
ἈΒ. Παπαχαλδής, Μεν. Πιτλής, Παν. Μεράδουλος.

ΝΟΜΟΣ ΣΙΠΕΤΙΩΝ

Ἰωάν. Λεωνίδας, Πέτρος Γκίνης, Ἀλέξ. Διομήδης, Ανθρ.
Ἰαννιγγόπουλ.

ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΛΩΝ

Ἀπ. Ἀλεξανδρίδης, Ἀλέξ. Παπαποστόλου, Δημ. Θεοδοσί-
πουλος Πανα. Ζωγράφης, Γεώρ. Ζούλας, Κωνστ. Σταμού-
λης Ἰωάν. Κουτίκας, Βασ. Γρίβας, Α. Ἀθανασίου ἡ Βασιλό-
πουλος, Ν. Γαρκινιάτης, Δημ. Μπουλάρος, Γεώρ. Τάγιας,
Κωνστ. Κακαυρίτης, Χρ. Καραβ. Α. Θανούλης, Νικ.
Γιουβέρης, Χρ. Βλάχος, Γεώρ. Καθάργιος, Δημ. Κουκούλ-
τας, Γεώρ. Σπυρίδωνος, Ἀλέξ. Γιαννιόσης Τάκης, Γεώρ.
Ράμμος, Εὐθ. Μανιόπουλος, Λάμπρος Περιστερής.

ΝΟΜΟΣ ΥΔΡΑΣ

Θεμ. Ραφαλίδης, Κυρ. Κυριακοπούλης, Ἰωάν. Θ. Κουντου-
ρίδης, Παναγ. Βερβενιτιάδης, Γεώρ. Καλλίτης, Ἰωάν. Μάνος.

ΝΟΜΟΣ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ ΚΑΙ ΦΩΚΙΔΟΣ

Σπυρ. Ματσακούας Ρήγας Χατζήφρας, Κωνστ. Περιβο-
λάκης, Ἰωάν. Γιαμαρίδης, Ἰ. Παπαλούκας, Ἰωάν. Τσιριμώκος
Μύλα, Σουλιώτης, Κ. Αβραμίδης, Θεμ. Παπαγιάννης, Ν. Σπ.

ρός, Ν. Φραγκίτσας, Ἰωάν. Γιδογιάννης, Νάκος Πολιτόπουλος,
Ἀνθρ. Μαρλίας, Δημ. Δεβούσης, Γεώρ. Συγγούρης, Στέφ.
Δημοκρότουλος, Ἰωάν. Γραμματικός, Ἡρ. Βελήπουλος,
ἈΒ. Χριστίδης.

ΝΟΜΟΣ ΨΑΡΩΝ

Γεώρ. Πάπ, Δημ. Βρατσάνος, Ἐμμ. Γιαγκράς, καὶ Κ.
Κανάκης τὸν ὅποιον ἡ ἐκλογὴ ἤμυδεν.

Η ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΟΣ

Ἡ νέα Βουλὴ συνήλθε τὴν 8ην Ἰανουαρίου 1911, ὅποτε
ἔβωσαν καὶ τὸν νεομισμένον ὄρκον αἱ παρόντες βουλευταὶ
ἀντὶ συζητήσεων πλὴν ἐπὶ τὸν περιορισμένον του, κατὰ
μείζονα λόγον δὲ ἀντὶ ἐπεσοδίων.

Ἡ συνεδρίασις (8-1-1911)

Συνεδρώμενον τὸν κ. κ. βουλευτῶν ἐν τῇ αἰθρᾷ τοῦ Βου-
λευτηρίου σήμερον τῇ 8ῃ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου, περὶ ὧραν
10ην π.μ., κατέλαβον τὴν μὲν ἑδραν τοῦ προσηγοῦ προέδρου
ὁ πρεσβύτερος τὸν παρόντων βουλευτῶν κ. Νικόλαος Μακρὴς
βουλευτὴς Ἀιτωλίας, καὶ Ἀκαρινάκης, τὰς δὲ τὸν προσηγοῦν
γραμματικὸν οἱ κ.κ. Περιχλὴς Καραπάνος, βουλευτὴς Ἀσπης, Α.
Χριστόπουλος, βουλευτὴς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, Θεόδωρος
Γρηγορίου βουλευτὴς Ἀκαδίας, καὶ Δημοσθ. Βρατσάνος, βου-
λευτὴς Ψαρίων.

Μεθ' ὃ ἀναγκασθέντος τοῦ καταλόγου εὐρέθησαν παρόν-
τες 161 βουλευταὶ. Κατόπιν προσήλθον οἱ κ.κ. ὑπουργοί, τὰ
μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, οἱ πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικὴ ὑπάλ-
ληλοι τῆς πρωτεύουσας, καὶ κατέλαβον τὰς οἰκείας θέσεις.
Ἐπεὶ τὰ προσέκλινε τοῦ προσηγοῦ προέδρου κ. Ν. Μα-
κρῆ οἱ παρόντες βουλευταὶ ὤρσαν τὸν ὄρκον.

«Ὁμῶς εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ Ἀγ-
διαστέρας τριάδος καὶ εὐλόγῃ πίστιν εἰς τὴν πατρίδα καὶ εἰς
τὸν συνταγματικὸν Βασιλέα, ὑπακοήν εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ
τοὺς νόμους τοῦ Κράτους καὶ νὰ ἐπιτελέωμεν εὐσυνείδητος τὰ
καθήκοντά μου».

Ἐπεὶ δὲ Σ. Μητροπολίτης ἐτίθετο τὸν συνήθη ἀγιασμὸν.
Μεθ' ὃ δὲ πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ὑπουργὸς
ἐπὶ τὸν Στρατιωτικὸν καὶ προσηγοῦς ἐπὶ τὸν Ναυτικὸν κ.
Ἐλ. Βενιζέλος ἀνέγνω ἐκ τοῦ θέματος τοῦ Β. Διάταγμα τῆς
Β' διπλῆς Ἀναβαρωτικῆς Βουλῆς ἔχον οὕτως:

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α'

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀρθρον 37 τοῦ Συντάγματος καὶ τὸ
ἀπὸ 12 Ὀκτωβρίου 1910 Ἡμετέρον Διάταγμα δι' αὐτοῦ ἐλήγη ἡ
Β' διπλὴ Ἀναβαρωτικὴ Βουλὴ τῇ 6ῃ τοῦ Ἰανουαρίου, ἔ.ε. δι-
νόμει τοῦ ἀρθρου 107 τοῦ Συντάγματος πρὸς ἀναθέωρσιν τὴν
μὴ θεμελιωδὴν διατάξαν αὐτοῦ.

Κηρύσσωμεν τὴν ἐναρξιν τῆς διπλῆς Ἀναβαρωτικῆς
Βουλῆς.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου,
ὑπουργὸς ἐπὶ τὸν Στρατιωτικὸν καὶ προσηγοῦς ἐπὶ τὸν Ναυτι-
κὸν ἀνακοινῶσι τοῦ διατάγματος οὗτοῦ ἐπὶ τὴν Βουλὴν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8 Ἰανουαρίου 1911

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἐλευθέριος Κ. Βενιζέλος

Ἰ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΣ: Ζήτω ἡ Πατρίς! Ζήτω ὁ Βασιλεὺς!
ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Παρακαλοῦνται οἱ κ.κ. βουλευταὶ νὰ προ-
σέλθωσι τὴν πρωτοκλή Δευτέραν, ὥρα 10 π.μ.

Γ. ΠΠ: Ἀρὸν εἶναι ἀπαρτία, διὰτὶ δὲν προβαίνει, κ.
πρόεδρος, εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐπιτροπῶν.

ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (πρωθυπουργός): Τὴν Δευτέραν, κ.
πρόεδρε, νὰ συνέλθωμεν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Λέγεται ἡ συνεδρίασις (ὥρα 10.30 π.μ.).

ΑΙ ΤΥΠΙΚΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ

Αἱ ἐπόμεναι τυπικαὶ συνεδριάσεις αἱ ἀναγκαζομένης
διὰ τὴν διαφανὴν ἡ διαφωρὰ τοῦ τόνου αὐτῶν αὐτῶν τῶν

(1). Βουλευτής Κερκυρας. Έγεννήθη το 1885. Λέγειται γενικός. Από της εποχής ταύτης πήλ' ατα εις το δυν. στρατοπέδον, εκλεγείς πολλώκις δι' ατα. Δι' ατα έπαρ. ύπουλός.

ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟΝ

Είναι γνωστόν πόσοι και ποίας δξύτητος αγώνες δι' εζηθήσαν κατά τὰς αρχάς του αιώνος μας ἐξ ἀφορμῆς του γλωσσικοῦ ζητήματος. Εἶναι γνωστόι ἐξ ἄλλου καὶ οἱ ὑπερβολαὶ καὶ ἀκρότητες τῶν δημοτικιστῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τῶν «μαλλιαρῶν», οἱ ὅποιοι ὤδῃγον ἐξ ἀντιδράσεως ἐς ἐξίσου ἀδιαλλάκτους ἀπάμεις τῶν ὁπαδῶν τῆς καθαραυούσης.

Ἡ συνεδρίασις τῆς 25ης Φεβρουαρίου μᾶς μεταφέρει ἐς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ ὁποία δὲν ἔσπερειτο γραφικότητος.

Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίασιν καὶ μετὰ μακρὰν συζήτησιν, ἐλύθη καὶ τὸ ἐκκρεμὲς ζήτημα τῆς ἐκλογῆς Ἀρτῆς ὅπου ὅπως εἶδομεν εἰς τὰς περὶ ἐνστάσεως τῶν ἐκλογῶν συζητήσεις εἶχεν ἀποσταλὴ εἰδικὴ πενταμελὴς ἐπιτροπὴ βουλευτῶν.

Ἡ συνεδρίασις 25—2—1911

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τερματισθεὶς τῆς συζήτησεως θὰ γίνῃ ψηφοφορία περὶ τοῦ κύρους τῆς ἐκλογῆς Ἀρτῆς δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Λ. ΜΠΕΛΛΟΣ: Νομίζω ὅτι ἀντιπροσωπεύουν τὴν γνώμην πολλῶν οἱ ὅποιοι φρονοῦσιν ὅτι τὸ ἔργον τῆς παρούσης ἔθνο-συνελεύσεως εἶναι πολλὰ ἀνώτερον καὶ ὑψηλότερον, παρ' ὅσον ὑποτίθεται καὶ δὲν πρέπει νὰ κατατρίβηται ἡ Βουλὴ εἰς προσωπικὰ ζητήματα καὶ ζητήματα φιλοτιμιῶν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ποία εἶναι αὐτά;

Λ. ΜΠΕΛΛΟΣ: Οὐμῶς διὰ τοὺς ὑποβαλλόντας τὴν αἴτησιν περὶ ὀνομαστικῆς κλήσεως, Νομίζω ὅτι ἀντιπροσωπεύουν τὴν γνώμην πολλῶν, ἔδω ζήτησιν δι' ὧν παρὰ τὸν ὑποβαλλόντων τὴν αἴτησιν νὰ χαρίσωμεν εἰς τὴν Βουλὴν μίαν ὑλόκληρον συνεδρίαν, τὴν ὁποίαν πάντες θὰ ἀπολύσωμεν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ἐξορτάται ἐκ τῶν ὑπογραφόντων τὴν αἴτησιν.

Λ. ΜΠΕΛΛΟΣ: Ἐὰν οἱ ὑπογράψαντες ἔχωσι ἄλλοιαν γνώμην, ἀλλάξαι τὸ ζήτημα.

Δ. ΒΕΝΙΕΡΑΤΟΣ: Εἶναι παρόντες;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ὁ κ. Μιχαλόπουλος παραιτεῖται τῆς ψηφοφορίας;

Λ. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ: Ὁχι.

ΠΕΡ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ: Εἶναι παρόντες πῶσον τὸν 10;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μάλιστα. Ἀπὸ χῆς τῆς ψηφοφορίας ἐγένετο κεχωρισμένως, διότι ἡ Βουλὴ πρωτῆς περὶ τοῦ κύρους τῆς ἐκλογῆς τοῦ κ. Περ. Καραπάνου. Ἐγένετο ψηφοφορία δι' ἀναστάσεως, ἀλλ' ὑπεδέχθη πρότασις περὶ ὀνομαστικῆς κλήσεως. Ἐζητήθη ἡ ἀναβολὴ αὐτῆς σημερινῶς. Θὰ γίνῃ λοιπὸν ψηφοφορία δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως διὰ τὸν κ. Περ. Καραπάνου. Κατὰ τὸν Κανονισμὸν δὲ ἀναγνωρίζεται πρῶτα τὰ ὀνόματα τῶν βουλευτῶν εἰτινες ὑπεβάλουν τὴν αἴτησιν περὶ τῆς ὀνομαστικῆς κλήσεως. Προσκαλὰς ὡς ψηφολέκτας τὸν κ. Διελκασίαν καὶ Καρασσὴ δδεν. Οἱ παραδεχόμενοι τὸ ἔγκυρον τῆς ἐκλογῆς λέγουσι ναί, οἱ μὴ παραδεχόμενοι λέγουσι ὀχι. Ἀρχεται ἡ ψηφοφορία, κατὰ τὸ ἐξῆς πρωτοκόλλων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ἐμῆρισαν ἐν δλω 196, ἐξ δν 120 ὑπὲρ τοῦ κύρους τῆς ἐκλογῆς. 55 κατὰ τοῦ κύρους τῆς ἐκλογῆς καὶ 21

ἀνρήθησαν ψῆφον. Κατὰ συνέπειαν ἡ ἐκλογὴ διὰ τὸν κ. Καρασσὸν εἶναι ἔγκυρος, μένει δὲ ἡ ἐκλογὴ διὰ τὸν κ. Ἀιωνίον Γαρουφαλλίαν.

(Ἐπικυροῦνται εἴτα καὶ ἡ ἐκλογὴ ὡς πρὸς τὸν κ. Ἀντ. Γαρουφαλλίαν δι' ἀναστάσεως).

Η ΠΡΟΤΑΣΙΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΙΝ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΗΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπήσις συνεδρίασις. Ἐκεῖ ὑποβλήθη ὑπὸ τοῦ βουλευτοῦ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. Θ. Μιχαλόπουλου πρότασις περὶ προσθήκης ἀρθρῶν 4 καὶ 5 τοῦ Συντάγματος ἀφορῶντων εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς καθαραυούσης γλώσσας ὡς ἐπίσημου γλώσσας τοῦ Κράτους. Ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης ἔχει τὸν λόγον ὁ κ. Θ. Μιχαλόπουλος ὡς εισηγητῆς τῆς προτάσεως, κατόπιν δὲ θέλει προηρῆ ἡ σειρά τῶν κ.κ. βουλευτῶν τῶν ἐγγεγραμμένων εἰς τὴν ἡμερσίαν διάταξιν τῶν ἐπρωτησίων, διότι αὕτη ἦτο ἡ ἀπόφασις τῆς Βουλῆς.

Μ. ΜΠΟΥΦΙΔΗΣ: Νομίζω, κ. πρόεδρε, ὅτι δὲν εἶναι ὥριμος ἀκόμη ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἀρθροῦ τούτου, διότι δὲν διενεμήθη ἡ ἐκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος. Θὰ ἦτο ἀναγκαῖον νὰ διανεμηθῇ ἡ ἐκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, διὰ νὰ ἴδωμεν τοὺς λόγους καὶ κατόπιν νὰ συζητήσωμεν.

ΘΑΛ. ΚΟΥΤΟΥΠΗΣ: Ἡ ἐπιτροπὴ δὲν εἰσῆλθεν εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος τούτου, διότι ἐνόμισαν, ὅτι δὲν ἦτο ὁμοβία νὰ εἰσέλθῃ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Τοὺς λόγους δὲ τοὺς ἐξέθενε ὁ εισηγητῆς τῆς ἐπιτροπῆς καὶ βουλευτῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. Κ. Ρακτιδῶν.

Νομίζω λοιπὸν, ὅτι δυνατόν νὰ γίνῃ συζήτησις, ἀφοῦ δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἀπέφυγε νὰ ἀποφασθῇ ἡ ἐπιτροπὴ, ὅπως ἡ συζήτησις γίνῃ ἐν τῇ αἰσῶσθι ταύτῃ.

Θ. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ: Θὰ προσπαθῶμαι, κύριοι συνάδελφοι, ὅσον ἐνεοτι διὰ βραχίονα νὰ κάμω τὴν εἰσηγήσιν τῶν περὶ γλώσσας προτάσεων μου, τὰς ὁποίας ἔχετε ἤδη ἐντύπους ἐνώπιόν μου. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν πρώτην ἐκ τούτου, τὴν ἀποβλέπουσαν εἰς τὴν γλώσσαν τοῦ Ἱ. Εὐαγγελίου, περὶ ταύτης ἔκαμα εἰσηγήσιν εἰς προηγουμένην συνεδρίαν καὶ δὲν νομίζω ἀναγκαῖον νὰ προσθεῶμαι τί νέον περὶ αὐτῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν δευτέραν καὶ τρίτην πρότασιν αὐταὶ εἶναι διατυπωμέναι ὡς ἑξῆς: Ἀρθρον 4. Ἐπίσημος γλώσσα τοῦ Κράτους εἶναι ἡ καθαραυούσα ἐθνικὴ γλώσσα, ἐν ἧς καὶ πρὸ τῆς ἀπελευθερώσεως ἐγράφησαν τὰ ψαλμοὶ τῶν ἐθνικῶν συνελεύσεων καὶ μετ' αὐτὴν τὴν τιμὴν οἱ νόμοι καὶ Β. Διατάγματα καὶ ἐν ἡ γραφῶνται μέχρι τοῦδε πάντα τὰ ἔγγραφα τῆς δημοσίας καὶ τῆς δημοτικῆς ὑπηρεσίας.

ἘἈρθρον 5. Πᾶσα κατὰ τῆς ἐπίσημου γλώσσας τοῦ Κράτους ἐπιμέθεσις τεύουσιν νὰ δημοιοῦνται ὡς ἀπαραίτητα ἀπαγορεύεται. Δημόσιος δὲ ἡ δημοτικὴ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς φιλελευθέρων καὶ ἄλλων ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς καταπολεμῶν τοῦ Κράτους διατελούντων ἰδρυμάτων ἀπαγορεύεται ἡ τοιαύτης ἐπιμέθεσις ἀπολύται καὶ τιμωρεῖται.

Δὲν εἶναι πρωτοφανὲς τὸ φαινόμενον αὐτὸν ἀπορῶν.

των, είτε άτόμων είτε ομάδων και πολλών διαφωνούντων οδολαΐστας. Τουσαντίον είναι και φυσικόν. Περί όσον οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται διά τών θρησμάτων και τών όπων και έν γένει διά τών αισθημάτων αυτών, περί τούτων δεν διαφωνοῦσι. Επειδήντα μόνον είναι διαφωνοῦν και περί τούτων μέ διαφωνοῦν, διότι ο εἰς τῶς άσάκις κακός ἢ δέν βλέπει καλώς και ἢ δέν βλέπει καλώς, και ἡ διαφορά αὐτή ένεκα τῆς κατῆ των κατασκευῆς. Εἵκαι γνωστόν τὸ πολολογικόν έπικρινόν φαινόμενον τὸ δολιαντισμόν, καθ' ὃ τὰ ἐρυθρά αντικείμενα βλέπει τις ὡς ῖν ἐρυθρά, ἄλλα μαυροπράσινα, καθώς και τὰ ἄλλα επίσης παθολογικά όπτικά φαινόμενα, αὐ τὸν τῶν ἔξων καλούμεν άχροματισμῶν, είτε μερικῶς ὡς το μνημονεύεις διαματισμῶς και ἡ άχρομαθία, είτε καθολικά, γενικά. Όμοίως δέ και τὰ ἄλλα άνορθεμένα εἰς ἄλλας αισθήσεις.

Εὐτυχῶς ένταῦθα ὀλίγοι είναι εκείνοι, οἱ ὁποῖοι ἐξέρχονται τοῦ γενικοῦ κανόνος και ἡ μεγάλη τῆς κοινωνίας πλειονότης βλέπει ὅλας τὰς διαφορὰς αὐτῆς και πιστεύει ὅτι τὸ ρόβον δέν έχει το χρώμα μαυροπράσινης φύλης ὡς ἀντιλαμβάνονται αὐτὸ οἱ δολιαντικοί, ἄλλα είναι ἐρυθρόν, ὅταν θηροῦντί έμεῖς τὸ βλέπομεν, ὅτινες εἴμεθα και οἱ περισσότεροί. Ἀλλὰ πολὺ περισσότεροι είναι αἱ διαφοραὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅσας ἐπιχειροῦσι νὰ γνωρίσουν τὴν οὐσίαν και τὸ δόθος τῶν πραγμάτων και έν γένει πῶς ὅτι περί αὐτῶν δέν ὑπὸκειται εἰς τὴν άμεσον αίσθησιν. Περί τού ἥλιου οὐδεὶς εἶπεν αὐτὸν τετραγώνον. Πάντες εἶναι σύμφωνοι, ὅτι είναι στρογγυλός, ἄλλα περί τῆς οὐσίας αὐτοῦ, ὅν είναι στερεός ἢ ὑγρός ἢ αέρας, ὅλοι αἱ γνώμαι και αὐτὰ αἱ μάλιστα ἀντίθετοι ἐξηγήθησαν.

Α. ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Καὶ αὐτὸ τὸ ζήτημα τὸ ἔθισον ἡ άστρονομία τελευτᾷ.

Θ. ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Βλέπετε διὰ τελευτᾷς λέγεται αὐτὸ μακάριόν ὅτι καθ' ἡμᾶς ἀντίθετοι περί τούτων γνωμαί ἐπεκρίνον, καὶ καὶ μέχρις ὀχάτων τὸ ζήτημα αὐτὸ ἦτο ἄλυτον. (ἱλαροῦς). Καὶ ἐνῶ αἱ διαφωναὶ ὀρέχονται το μὲν εἰς ἀτελή παρατήρησιν τὸ δέ εἰς κοινὸν συλλογισμόν. Διὰ τῆς ἐπιστήμης ἔχομεν ἀρμόνιον τοιοῦτον παραδείγματι. Εἰς εἵκαι δέ δοχόντες πρὸς τούτων τὸ ὅποιον λέγω, διότι ἐξαρρῶνεται πιστῶς και εἰς τὸ ζήτημα, τὸ ὅποιον μᾶς ἀπασχολεῖ.

Π. ΓΥΡΠΑΡΗΣ: Ἡ προσήγη διατάξιν είναι παραδλητική διά τὴν γλῶσσάν μας.

Θ. ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Φερῶν τοιοῦτον, ὅτι είναι τιμητική, ἄρῶν βὲν προσδιδόντων, ἄλλα τοισάντιον προστατεύον τὸν ἔθνικόν χαρακτήρα. Ἐγὼ εἶπον ὅτι ὑπάρχει και περί τῆς γλῶσσης διαφωνία. Ἐάν ἡμῖς φρονεῖται ὅτι δέν ὑπάρχει, ὑπο στήριζεται τὴν γνώμην σας.

Ἀλλ' αὐτὴ αὐτῇ παρατήρησις ἡμῶν μαρτυρεῖ τὴν ὑπορξιν τῆς διαφωνίας.

Ἐλογον λοιπόν, κύριοι, διὰ αἱ διαφωναὶ αὐταὶ ὀφείλονται το μὲν εἰς ἀτελή, εἰς κοινὴν παρατήρησιν, τὸ δέ εἰς κοινὸν συλλογισμόν, συνήκοντα ἔχομεν εἰς τὸ παραδείγμα τῆς ώρας αὐτῆς ἐπιστήμης, τῆς άστρονομίας, τὸ φαινόμενον καθ' ὃ νεώτεροι, ἀκριβέστεροι παρατήρησεις ἔθισαν τὰς μεταδὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ὑπαρχουσῶν διαφορᾶς γνώμης και ἐπέσσαν τὴν ὁμοφωνίαν. Ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑπῆρχον και εἰς αὐτὰς τὰς δεκτικότητας ἐπιστήμης, τὰς λεγομένας ἀκριβεῖς ἐπιστήμης, διαφωναί, διότι τὰ πρῶτα δέδομεν, ἐπ' ὧν ἐστῆρηθησαν αἱ γνώμαι και αἱ θεωρίαί, ἦσαν ἀτελεῖς παρατηρήσεις, ἄλλοτε δέ, διότι ἐπὶ ἀκριβὸν δεδομένων ἐστῆρηχεν κακὸς συλλογισμός. Διὰ ἀπαρτίαν νομῖμα είναι και εἰς τὸ προκειμένον ζήτημα, ὅπως προεβῆ τις εἰς ταῦτα τὰ δύο. Πρῶτον νὰ γνωρίσῃ, τί έχει πρὸ αὐτοῦ, τὰ πράγματα καὶ δεύτερον νὰ συλλογιθῇ ἐπ' αὐτῶν και νὰ συμπεράσῃ λογικῶς. Ἀλλὰ τὸ ὅτι τὸ πρᾶγμα δέν είναι εύκολόν, τοῦτο ἀποδεικνύσιν αἱ μέχρι σήμερον ὑπαρχούσαις εἰς αὐτὰς τὰς ἐπιστήμης μεγάλας διαφωναίαι προκειμένου περί θεωρητικῶν ὁληθίων. Πολὺ δέ περισσότερον ὑπάρχουσι διαφωναίαι, προκειμένου περί θρησκευτικῶν ὁληθίων και ἐπὶ μάλιστα δεδκαλογισμῶν. Ὑπαρχοῦσι δέ προσετι διαφωναίαι μεταξύ τῶν ἀνθρώπων και ὡς πρὸς τὰς πρακτικὰς ἀντιθέσεις, περί τού πρακτικῶν, δηλαδὴ τῶν δεδωτῶν γενεαβία. Καὶ αὐτὰ ἡ βουλὴ ἡμῶν παρουσιάζει επίσης τὴν ἀποδείξιν τού πραγμάτων, ἡ ὁποία συνίσταται περί τῶν πρακτικῶν, τῶν δέδωτων γενεαβία, διαφωνῶν. Είναι πολὺ φυσικόν τοῦτο. Ἄν και τὰ δέδομενα, ἐπ' ὧν ἐστήρησαν οἱ συλλογισμοί, ἦσαν πῆλην και ἀκριβή και ὅν οἱ συλλογισμοὶ ἦτο ὀρθός, δέν έπρεπε νὰ ὑπάρξῃ διαφωνία. Καὶ παρατήρησιν προέβητι πολλὰς εἰς τοῦτο συμβαίνει. Είναι μᾶς ἀδύνη πεπεισθῆς, καθ' ὧν οἱ ἄνθρωποι δέν συμφωνοῦν πρὸς ἀλλήλους, ὅχι διότι τὰ δεδομένα τῶν είναι ἱσχυρόμενα ἢ ἀνεπαρκῆ, ὅχι διότι οἱ συλλογισμοὶ τῶν δέν τὸν βοήθησαν ἄλλα διότι, ὡς συμβαίνει ἐνίοτε εἰς τοὺς κατεπὶροῦς συνήθως ἀνθρώπους και τοὺς ποιητοὺς, ἔχουσι ἀντίθετοι σκοποὺς και ἀντίθετα συμφέροντα. Εἴμαι μῖα περίπτωσης αὐτῇ, ἡ ὁποία δέδομαι εἰς τοὺς ἀπὸ τοῦ

πνεύματος τῆς ἀνθρώπης ὁρμαινόμενους δέν προσβάλλει και δέν ὑπάρχει αὐτῇ εἰς τὸ ζήτημα, τὸ ὅποιον μᾶς ἀπασχολεῖ. Βεβαίως δέν ὑπάρχει. Ἀλλὰ, ὅσας τε τοῦτο ὑπάρχει, είναι βεβαίως εἰς λόγους, ὅστις φέρει τὴν διαφωνίαν, και τότε: εὐὸ μέ πείσεις καν με πείσεις. Ὅταν ὃ λέγων, ὃ λαχρῶνόμενος τι και προσβάλλων αὐτό, ἐπὶ ἄλλων πρὸς τοῦτο λόγον κρύβον, ὡς πῶς τῇ συζητήσεως είναι περικτῇ. Ἀλλὰ, ἐπαναλέγω, εἰς τὴν ἀπασχολοῦσαν ἡμᾶς ὡν περίπτωσης δέν συμβαίνει τοῦτο.

Τὰς μεταδὶ τῶν ἀνθρώπων διαφωνίας, εἴτε προκειμένου περί θεωρητικῶν ὁληθίων εἴτε περί πρακτικῶν, τὰς λύει ἡ συζήτηση. Ὅρασι παραδείγματι ἔχομεν εἰς τοὺς Σωκρατικούς διαλόγους, ὅν εἰς καταλήγουσι πάντες εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τού ἀληθοῦς. Ἡ συζητήσις δεδαίως διαλεκτικαί, ὑποθέτω δέ, ὅτι ὅτω βὰ συμβῇ και μὴ τὸ προκειμένον ζήτημα. Ἀλλ' αἱ συζητήσεις, προκειμένου περί γλωσσικῶν ὑποθέσεων και ζητημάτων ἡ περί θρησκευτικῶν τοιοῦτων, δεδαίως δέν διεξάγονται ὡν ταῖς βουλαῖς διότι ἡ Πολιτεία δέν ἀναλαμβάνει νὰ λύσῃ τὰ ζητήματα ἢ τῆς Ἀστρονομίας ἢ τῆς Γεωλογίας ἢ τῆς Γλωσσολογίας ἢ αἰσθητικῶν ὁληθίων ζήτηματα. Ταῦτα βὰ τὰ λύσῃ ἡ κοινωνία και ἱδίως ἡ μερὶς τῶν ἀνθρώπων εκείνων, ὅσοι ἐνδιαφέρονται και ἀσχολοῦνται περί τὰ τοιοῦτα, ἢ δέ Πολιτεία ὡς ἡμῖν μετ' εὐχαριστήσεως βλέπει διεξαγομένης τὰς συζητήσεις αὐτάς. Δέν βὰ λύσωμεν ἡμεῖς τὸ ζήτημα ὡν κοιταίεκαί τὸ Ἄρην, καὶ ἡ δχι. Ἀλλ' ἄρωτ, ἐνῶ οὐδεμίαν έχει ἀφορμὴν ἀναμείξεως ἡ Πολιτεία προκειμένου περί τοιοῦτων ζήτημάτων, οὐδ' είναι κατά τὴν ταπεινήν μου ἀντίληψιν ἡ κεκλημένη νὰ λύσῃ αἰσθητικῶν θρησκευτικῶν ἢ ἐπιστημονικῶν ζητήματα, έχει ὅμως, νομίζω, καθήκον, ὡν αἱ συζητήσεις, αἱ ὁποῖαι διεξάγονται εἰς τὴν κοινωνίαν, ὡν αὐταὶ προσλαμβάνουσι χαρακτῆρα ὅζων ἐν ἐξέρχονται ὀρισμένον ὁρίων δν ἀπείλουν τὴν δημοσίαν τάξιν, ὡν παρῶνται κοινὴν σκεπτικῶν δν, ὡν ἀπείλουν νὰ διαρραῖσιν και νὰ προξήνησιν τοιοῦτα κακά νὰ παρῶσι τὴν γαλήνην και τὴν ἡσυχίαν τῆς κοινωνίας, τότε έχει καθήκον ἡ Πολιτεία νὰ μὴ ἀδιστάσῃ.

Παρατρεῖται βὰ εἰς ἄλλα Σύνταγμα ἐξ ἄλλων ἀφορῶν —διότι αἱ ἀφορμαὶ πῶθεν ὡν αἱ ἐκείναι και τὰ ζήτηματα είναι ὅσων, ἀδιστάσων δν αἱ ἐκείναι και ἡ διαφωνία και αἱ συζητήσεις μετῶν μελῶν τῆς κοινωνίας ἢ ὁρίων ἀνθρώπων εἰς τὸ αὐτὸ Κράτος, ἔχουσιν ἀφορμὴν τὴν γλῶσσάν ἢ τὴν θρησκείαν ἢ τῶς τὸ ἱπποδρόμιον ἢ οἰκονομικῶν ὁληθίων, ἢ Πολιτεία δέν δύναται νὰ είναι ἀφορῶρος εἰς τὴν μορφήν, ἢν βὰ λάβῃ ὁ ἀναγινωσκόμενος ὁτος και εἰς σκεπτικῶς, τὰς ὁποίας ἦρθε φέρει εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν.

Παρατρεῖται ὡς τὸ ἔθισκόν Σύνταγμα εἰς τὰ κατάντια και ἡ ὁμοσπονδία ἢ ἔθισκῶν δύναται νὰ λάβωσι τὰ ἀναγκαῖα μέτρα διά τὴν διατήρησιν τῆς δημοσίας τάξεως και τῆς εἰρήνης μεταξύ τῶν μελῶν τῶν διαφέρων θρησκευτικῶν κοινοτήτων.

Εἰς τὸ ἔν Σύνταγμα βλέπει κατεῖς και μίαν εἰς αἰσθητικόν πόρον διάταξιν, προκειμένου περί μίαν τάξεως ἀνθρώπων θεωρουμένων καὶ διατετασσουσιν διά τῶν ενεργειῶν αὐτῶν τὴν εἰρήνην και τὴν γαλήνην εἰς τὸν ἔθισκόν λαόν, και ἡ τάξις αὕτη είναι ἡ τῶν ἱστών, περί ὧν τὸ Σύνταγμα λέγει, ὅτι δέν τοῖς ἐπιτρέπεται νὰ μένωσιν εἰς τὸ Κράτος. Τὸ ἔθισκόν Σύνταγμα δέν συνιστᾷ θρησκείας, δέν κηρύσσεται ὑπὲρ ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς θρησκείας, δέν λύει θρησκευτικὰ ζήτηματα, ἀλλ' ἀποδεικνύει τὴν ὑπαρξιν τῆς Πολιτείας και τὴν πρόθεσιν, τὴν ἐν καιρῷ γενομένην δράσιν τῆς Πολιτείας πρὸς πρῶτην ἡμελίαν εἰς τὸ Κράτος, είναι βὰ αἰ διαρραῖς τῶν πολιτῶν κατά τὴν ταπεινήν μου ἀντίληψιν μῖα ἀπὸ τὰς μεγαλύτερας ἡμίας εἰς Κράτος, και μάλιστα ὀλιγοπληθῆς, τὸ ὅποιον έχει ἀνάγκην ἐνώσεως, πλήρους συνεκτικῶς τῶν δυνάμεων αὐτοῦ πρὸς ἐπιτέλεσιν τού διωχεροῦ αὐτοῦ έργου.

Πᾶσα ἀνάγκησις ζήτημάτων εἴτε γλωσσικῶν, εἴτε θρησκευτικῶν και μάλιστα ἐν ὅτῳ χαλεπὸς καιρῷ, μοι φαίνεται ὅτι είναι ἀδίκημα πρὸς τὸ ἔθνος και τὸν προορισμὸν τού κράτος και ζήμια. Ἐκαστος είναι εὐλεύθερος, ἐπαναλέγω, μέχρις ὁρίων και τὸ ἑλληνικόν κράτος και ἡ ἑλληνικὴ συνειδήσις ἐπὶ στήθεσιν πάντοτε και προστατεύουσι τὴν εὐλευθερίαν τῶν ὁληθίων, ἀλλὰ, λέγω, μέχρις ὁρίων διότι ἐκεῖ, ἐνθα ἡ εὐλευθερία δράσει ὁρίων ἡ μερὶς συνιστᾷ τὴν σφαῖραν τῶν δικαιωμάτων τού ὁληθίου, ἐκεῖ βεβαίως είναι ἔργον τῆς Πολιτείας νὰ ἐπεμῇ. Είναι δικαίον θέσισιν τού ὁρίων, ἔπῃσις ἢ και πᾶνός λαοῦ, τὸ νὰ ἀδείῃ νὰ στήσῃ πᾶς τις εἰς τὰς αὐτῶν ἀνάγκας τὰ ἱδία τῶν κτήματα, ἐκείνα δὲ τὰ ὅποια ἐργάζονται ἐν τῇ ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ και τῷ αἵματι τῶν ἐπὶ τῇ τῆς ἀνάγκης τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν νὰ διακοπῇ και νὰ ἡβῇ, τὰ πᾶντα τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, ὅλας, ὅλας καὶ τὰς ἡβικὰς πράξεις των, τὰς ὁποίας δέν παρὰ τοῖς ἀτόμοις, αὐτῶ και παρὰ τῶν ὁληθίων λαοῖν τὰ ἡβικὰ και τὰ ἡβικὰ ἀγαθὰ, τὰ πᾶντα τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν.

των, όχι μόνον τα επιστημονικά πρόβλητα, αλλά και όσα ο βίος αυτών δημιουργεί, τα δάσκαλοι, τα ήθη, την θρησκεία και την γλώσσα. Είναι, και η γνώση, εν εκ των μεγίστων αγαθών όσους πόνους, είναι αυτή φυχή του έθνους και δικαίως πώς τις εγκαίστες τις γλώσσες αυτές να συζή μετ' αυτής, διότι η γλώσσα είναι λαού είναι το κάτοπτον της ψυχής αυτού και το όργανον, δι' ό το βρά διανοητικής τε και ήθικας. Δεν είναι λοιπόν τι τυχαίον, δεν είναι ενδομα, το όποιον λαμβάνει και αποβάλλει εύχερως, είναι κάτι τι, το όποιον προέρχον από την ψυχήν, είναι πλάσμα της ψυχής και όχι πλάσμα της στιγμής, αλλά πλάσμα γενούν, το όποιον αι γενεαί εκληροδοθήσαν εις τας γενεάς. Εί- ναι εν μέγα αγαθόν, είναι μέγα κτήμα του έθνους και ορόος ο λαός αισθάνεται ότι προσβάλλεται, όταν την γλώσσαν, την οποίαν αυτός θεωρεί καλήν και πατροπαράδοτον, την βλέπει προσβαλλομένην.

Τοίσιον κτήμα και θησαυρόν θεωρεί ο ελληνικός λαός και το 'Ιερόν Εσάγγειον και η γλώσσα, ότι η γράφη πάσαν δε προσβολήν την αισθάνεται ως προσβολήν του είναι, της ουσίας αυτού. 'Εξετάζω πώς έχει ψυχολογικά και ήθικώς παρά τώ λαώ το πράγμα: αυτή είναι η κατάσταση, αυτό είναι το πράγμα, εις το όποιον θέλοντας και μη θέλοντας όφειλον να προσβώμεν. Διά τούτο, λέγω, ο λαός φασάδω ως προσβολήν κατά του αίσθηματος αυτού του έθνικου και του θρησκευτικού όσα άλλοτε εν 'Αθηναίς εύλληλ ειδομέν υπό τύπον θύβης μεταφράσεως του 'Ιερού Εσάγγειου, εν ην η Μεγάλην Πέμπτην ο Χριστός έκαμε εκφυρό τοιμυτοίς και άλλα τοιαύτα.

Όλα αυτά, τα όποια ακούσεται περί γλώσσας νέας, είναι γνωστόν ότι μετ' αβδίας και περιφρονησεως τα ήκουσαν ο λαός, κατ' αρχάς με γλώσσας και καυχασμούς. Πρώτος εισηγητής αυ- τής της νέας γλώσσας ήτο ο Μεταχρονικός, ο όποιος πλάττων νέας ιδιορρυθμούς και άστειάς λέξεις της έπινοίας του προκα- λασε διά το παράδοξον αυτών την εύθυμian και τούς γλώσσας κατ' αρχάς στενόν κύκλον φιλοπαίγιμόν 'Αθηναίων φίλων του. 'Ολίγον βραδύτερον ειδομέν παρ' άλλων πλήρη νέαν λέξων, άγνωστων λέξεων. Τότε ειδομέν την ύπερτιμωμένη λεγαμένη εσκατομένη τετνιστόν και άλλα τοιαύτα, τα όποια παρήγα- γον εις τόν λαόν δυσάρεστον αισθησίν και βδελυγμίας και έθε- ωρυσαν, οσοδάρη λεγόμενα, ως προσβάλλοντα τώ έθνικόν αυ- τώ αίσθημα και τόν έθνικόν αυτού χαρακτήρα. Πληθύν τοιούτων λέξεων γνωρίζετε ήμεις, διότι ο πλείστον, πιστεύω, δε ήκούσεται και κρίνει περιττόν, όσον και άσθές, ως τας επαναλάβει αλλά το αίσθημα, το όποιον έξ αυτού εγεννήθη, ήτο μία άβδία, μία αγα- νάκτιστος, μία όργη.

Εορσιζόμεθα πραγματικώς ήσπιον μιας θύρας νέας γλώσ- σης, πηγήν έχουσης γνωστόν στενόν κύκλον ανθρώπων, τών έπι- κληθέντων μαυλιάρων, όστις διά τών πλουσίων όπως μωων αυ- τού ήρπει να γίνη εύρύτερος, έννοιαν ένός φαινόμενου, το όποιον μόνον εις τούς άγρίους λαούς, εν έρευνησώμεν, το βλέπομεν. Εις τα βάθη της Βραζιλίας, εις τούς άποκεκρυφέν χώρους της Νο- τίας 'Αφρικής, εις τούς άγρίους, τούς βαρβάρους λαούς μόνον βλέπομεν θύρια φαινόμενα. Ός αναφέρωμεν ο περιηγητήν, εις την Βραζιλίαν παρά τούς άδωας άσπεδούτας και άγρίους ζώσι φυσικής λαός (αναγινώσκει): η γλωσσική κίνησις και μετα-βολή είναι έξόχως ταχεία και ζωηρά έκτεταται εν τώ έσωτερικώ της Βραζιλίας μία τώσαν μεγάλη γλωσσική διαφορά, όστε κατά μήκος ενός ποταμού εις έκτασιν 400 περίπου χιλιόμετρα άπαν- τα τις θ άδως διαφέρουσ άπ' άλλήλων γλώσσας. Ο γνωστός διά των χωρών εκείνων ίδου πώς έξηγησάι το φαινόμενον, ότι, ενώ κάθηται ο Ιθαγενής πληθύν της πυράς τών, διέρχονται την άραν των έπιστοιούτες νέας λέξεις: όσα δε περιστοιούται έντύ- πωσιν κάμωσι και παράδοξοι φανώσιν άδως εις τούς άκροατός, τούς άκροατικούς προκαλούσι γλώσσας και από της στιγμής έκείνης αναγράφονται εις το λεξιλόγιόν των. Όμοιον φαινό- μενον παρατηρείται εις την Νότιον 'Αφρικήν. Πολλλάκι τα πα- θία τα έκταταλειμμένα υπό τών γενών ην εγκαθίστησαν να πλάσωι νέαν διάλεκτον, ώστε μετά μίαν γενεάν Ιεραπόστολοι έπιστρέφοντες και έπισκεπτόμενοι εκ νέου την χώραν εκείνην, να εύρίσκωσι νέαν γλώσσαν. Τόσον συχνή είναι η αλλαγή της γλώσσας εκεί: τούτο δε κινδυνεύουν να πάθωσι και ήμεις με- τήν υπό γνωστό κύκλου ανθρώπων έπιμονον έπιπόνησιν νέαν χυ- δαίαν η χυδαίωσαν λέξεων και την πολυτροπασμένη αυτών εις τας δι' όδους δαπάνης εκδιδόμενα ύπ' αυτών βιβλία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε βουλευτά, το ήμιονον πλησιάζει να λήξη

Θ. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ: Όταν δέ έξανηλθώ ο χρόνος, θα σταματήσω και θα παρακαλώ να μοι έπιτρέψετε να λάβω και εκ δευτέρου βραδύτερον τόν λόγον.

Ίδου τι λέγει περί τών τοιούτων λαών και τών λόγων της τοιαύτης γλωσσικής βαθείας ο έξοχος γλωσσολόγος Max Müller, Πρώτον, όμως ίδου τι λέγει ο έξοχος ψυχολόγος

Lazarus (αναγινώσκει): εστι μεγίστης προσοχής άξιον είναι ότι όσα άπελευστέρα είναι η γλωσσική δημιουργία λαού τινός, τόσω ταχύτερα είναι η μεταβολή αυτής.

Ο δε διάσημος γλωσσολόγος Max Müller λέγει ότι (όνα γλώσσα): «επάρτα τούς άγρίους και άπολιτισμένους λαούς της Σι- θηρίας, της 'Αφρικής και του Σιάμ παρατηρήθη ότι άρκυτοι δύο ή τρείς γενεαί, όπως την όλην θέν, τών διαλεκτών αυτών μετα-βάλλουν. Όα πιστεύση ότι τι από τών χρόνων του Cook πέυτε εκ τών δέκα άπλών αριθμητικών όνομάτων εν τή γλώσση της Ταϊτής απέβληθον και διά νέαν άντικαταστάθην: Και όμως τούτο ένέγινετο».

«Η τοιαύτη άποβολή και άπώλεια τών προγενεστέων γλωσσικών δημιουργημάτων — παρατηρεί ο βαθύς ψυχολόγος και φιλόσοφος Lazarus — εύδως δε οιαδήποτε όργη ή δημιουργή- γησε νέα, θεωρητά άσφαλές γνώριμα καταπύρει πολιτισμού. Τουαυτίον δε άνώτερος πολιτισμός εκδηλούται εν τή διατηρήσει των αρχαίων τύπων... Οι παλαιοί αυτοί τύποι συντηρούσιν, ένθα ύφίσταται σταθερά παράδοσις, όπως προσλαμβάνουσιν άσ- χαλόν τινα χαρακτήρα, όστις παρχει εις αυτούς ώριμην, όση και λεπτήν ειδικήν άδαν».

«Μεμνησμένοι λαοί είναι ιστορικά και ταύταπιν, ιστορι- κού λαοί είναι μεμνησμένοι. 'Αλλ' άμφότερα όμως ταύτα, μοι φαίνεται και ιστορία, συντόμως επείν, έρριζώται έν τώ ποσόν, ότι αι προγενεστέροι μορφα τού βίου και της δημιουργικής όδω-σεως δέν έξαφανίζονται, ενώ νέα δημιουργούνται».

Όρόδος δε παρατηρεί και ο Γεδυρίος Κούρτις ότι «εκα- κητο τώ γλωσσικώ βίω, όστις έχει ήσπιν απώσεως όρθητα διά την καταναλισκώ τώ γλωσσικώ οικοδομησέν, είναι η γνωστός συντηρητική τάσις τού διατηρεί παρά τούς νεωτέρους γλώσσας: κοίς δημιουργήσεται τα παλαιότερα. 'Η γλώσσα σπασμένη-ταλείται τι έντελές, όπερ ποτέ εχεν. Όπως τώ νέαν ποσάσεται ταίς πύκνους πρὸς τώ παλαιόν, ότω και τώ παλιν εν ευσκόλως παύει έντελές να είναι, όστις επείν, εκτός τού σπασμού».

«Η ποσότησις αυτή υπό του Κουρτιού, λέγει ο παλός Lazarus, είναι τελείως έπιτυχής, έν λεχέθι ίδιος διά την γλώσσαν τών μεμνησμένων λαών ίσως μάλιστα δύναται να ήρωθή και εις γνώριμα τούτων».

Άλλά τώ γνώριμα όμως τούτο, όπερ έχει ήμολογούμε- νας και η νεωτέρα ήμην ελληνική γλώσσα, η γλώσσα, ήν πάν- τε αισθανόμεθα και δι' ής σήμερον άπαντες ο 'Ελληνες, εν οί τώ μάλλον άπ' άλλήλων ποσάσεται άσφαλόμενον, ήτοι κινώμε- σιν πρὸς άλλήλους, η γλώσσα τούτο, εις ήν και ήμεις την στι- γμήν βουλήμεν έκφράζομεν τας διαστροφάς, τας συνισθήματα και τας βουλήσας ήμιν, η δικαίως εις πάντα τούτα καλουμένη έθνική ήμιν γλώσσα, το πολύτιμον, λέγω, τούτο γνώριμα αυ- τής ήμιν γλώσσας, η άσφαλόμενος βιαιώς άπ' αυτής οί έχθροί της έθνικής ήμιν γλώσσας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το ήμιονον έξηγήσθη. ΘΕΜ. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ: Άκούσθαι εις τούτα ός εις εισαγγήην εις την πρόδασιν μοι, έπιφύλασσονται δε, όταν μοι δοθή ο λόγος βελύτερον φορὸν, να ελθώ εις λεπτομερεστέ- ραν έξέταση του ήμιν.

Ε. ΚΟΥΛΟΥΜΒΑΚΗΣ: Έπιμένετε εις το άσθρον ως έχετε διατυπώσει αυτός.

Θ. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ: Δέχομαι πάσαν δυνατήν έπί το βέλτιον τροπολογίαν.

Μ. ΜΠΟΥΓΙΑΔΗΣ: Έάν, κύριε, διατυπώσι η άξιώσω, ίνα εν τή Συντάγματι αναγραφθ διάταξις, καθ' ήν θ' άπγορευέ- το εις τούς ήμινους 'Ελλήνας, διότι έπ' αυτών δε έξαιρετικό το κράτος του Συντάγματος, η χρσις οιασδήποτε γλώσσας, οιαδήποτε γλωσσικήν ελληνικήν ιδιωματός, βεβίως τοιαύτη τις διάταξις δέν ήδύν είναι δυνατόν ίνα γένηται εμμένως άπο- δεκτική, και η έπ' αυτής συζήτησις ήθελεν είναι έντελές άλω- τρία του σκοπού, τού προοριζού τού συνεδρίου τούτου, συνε- βήνους ούχι ίνα καταλύθ, άλλ' ίνα άνοστηλώσθ τας έπιθε- ρίας του άτόμου. 'Η διατύπωσις όμως της πρότασης τού άξιο- τίμου έξ 'Αττικής και Βουλιακής βουλευτού κ. Μιχαλοπούλου, συμπληρωμένης, ως συμπληρώθη, διά της προαγγελίας, ήν όποιαν ύπέβλετο ο άξιότιμος εκ Ακαυίας βουλευτής κ. Κου- λουμβάκης, ο μόνον προσέκει μετά σοβαρότητας να μελετηθή, αλλά νομίζω ότι δέν είναι δυνατόν να άσφαλόμενος ύπ' αυτής Βουλής.

Η εν τώ 'Ελληνικό Συντάγματι δια- τίσις δέν είναι πρωτοφανής τι, οδδ' ήμιν άποσταλμένη τού συνεδρίου τούτου. Έπ' αίν πραγματών και τα εκ της 'Ιστορίας σπουδαίον ότι εν τή λαλόμεν γλώσση, εις ήν άπώλυσται ταύτησις τύπος, άπώλυσται και έντός εν τή προορώ, έξ έν και δι' ήν πούσι τα γλωσσικά ιδιώματα, κατασφά- λονται.

